

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3019/2024
09.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Јанићијевић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србија“, са седиштем у Београду, ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3168/21 од 26.01.2022. године, у седници одржаној 09.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3168/21 од 26.01.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3900/18 од 08.04.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог на пословима електромонтера за одржавање ММ почев од 01.02.2016. године па до 12.08.2019. године. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 98.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3168/21 од 26.01.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је засновао радни однос на неодређено време код туженог на пословима електромонтера за одржавање ММ почев од 01.02.2016. године па до 12.08.2019. године. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужиоца којим је тражио да му тужена накнади трошкове парничног поступка у износу од 98.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова (првостепеног) парничног поступка. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да

туженом исплати трошкове другостепеног парничног поступка у износу од 3.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао правилност побијане пресуде у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. и члана 441. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 10/23, па је оценио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженим закључио више уговора о обављању привремених и повремених послова на основу којих је био непрекидно радно ангажован у периоду од 01.02.2016. године до 28.02.2019. године. У уговорима о обављању привремених и повремених послова су навођени различити послови за које је тужилац био радно ангажован: послови техничких услуга купца у вези са испоруком електричне енергије на четири месеца (по уговору од 01.02.2016. године), послови одржавања и отклањања кварова на пословима мерења на четири месеца (по уговору од 06.06.2016. године), послови одржавања ЕЕО, СН и НН на три месеца (по уговору од 01.10.2016. године), послови одржавања ЕЕО, СН и НН на три месеца (по уговору од 23.12.2016. године), послови техничке услуге купцима у вези са испоруком електричне енергије на три месеца (по уговору од 20.03.2017. године), послове одржавања и изградње електроенергетских објеката средњег и ниског напона и други послови на пет месеци (по уговору од 26.06.2017. године), послови превентивног и корективног одржавања, ревизије ремонта и изградње трафостаница 20/0.4 кВ и 10/0.4 кВ, надземних и подземних водова, хитних интервенција и манипулација и по налогу надлежног ДС у циљу санирања кварева и други послови на 6,5 месеци (по уговору од 22.11.2017. године), послови одржавања и изградње ЕЕО средњег и ниског напона и други послови на три месеца (по уговору од 10.05.2018. године), послови одржавања и изградње електроенергетских објеката средњег и ниског напона и друге послове на 3,5 месеци (по уговору од 07.08.2018. године), послови превентивног и корективног одржавања, ревизије ремонта и изградње трафостаница 20/0.4 кВ и 10/0.4 кВ, надземних и подземних водова, хитних интервенција и манипулација и по налогу надлежног ДС у циљу санирања кварева и други послови на три месеца (по уговору од 28.11.2018. године).

Из страначког исказа тужиоца је утврђено да је у периоду од 01.02.2016. године до 12.08.2019. године обављао послове из делокруга радног места електромонтер за одржавање ММ, односно послове одржавања мерног места, замене електричних уређаја и МТК уређаја, које послове је обављао у континуитету, те да није имао прекиде у раду. По истеку трајања последњег уговора о обављању привремених и повремених послова од 28.11.2018. године (са трајањем од 01.12.2018. године до 28.02.2019. године), тужилац је са туженим закључио 26.09.2019. године уговор о раду на неодређено време почев од 01.10.2019. године, на радном месту електромонтер мреже и постројења III степен стручне спреме, ради обављања послова на радном месту електромонтера на одржавању ММ, Служба за одржавање ММ, Сектор за

одржавање ЕЕО и ММ, Одсек за техничке услуге ..., Технички центар ..., идентификациони број радног места 8430.

Правилником о организацији и систематизацији послова туженог у Одсеку за техничке послове ..., важећем на дан 01.02.2015. године, у оквиру Техничког центра ...— Одсек за техничке услуге ... – Сектор за одржавање ЕЕО и ММ – Служба за одржавање ММ под редним бројем 8430 (шифра радног места) систематизовано је радно место електромонтер за одржавање ММ, за које радно место је као услов рада прописан III степена стручне спреме, врста стручне спреме електро, са датим описом послова, а које радно место било систематизовано у правилнику за све време рада тужиоца код туженог, са истим описом послова. Правилником о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог бр. 12.01.2871/24-15 од 14.12.2015. године, измењен је члан 46 који гласи: „Саставни део Правилника чини табеларни део Правилника ОДС и то почев од радног места под бројем 7680 – главни стручни сарадник за односе са јавношћу у оквиру организационе целине – Сектор за односе са јавношћу Техничког центра Београд закључно са редним бројем 22274- возач специјалног возила у оквиру организационе целине – Одељење за одржавање ЕЕО и ММ техничког центра ..., заједно са описима послова за сва радна места, с тим што остале измене и допуне правилника не односе на радно место под бројем 8430.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби чланова 32. став 1., 37. ставови 1., 2., 3. и 6. и 179. став 1. Закона о раду и члана 66. ставови 1. и 2. Закона о облигационим односима, усвојио тужбени захтев тужиоца. Ово стога што су предметни уговори о привременим и повременим пословима привидни уговори јер су закључени противно императивној одредби члана 197. Закона о раду с обзиром на то да је тужилац све време рада код туженог обављао истоврсне послове, те није постојао основни услов за њихово закључење а то је да су послови на којима се лице ангажује по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години. Привидни уговори немају дејство међу уговорним странама, али ако такав уговор прикрива неки други уговор, други уговор важи ако су испуњени услови за његову ваљаност. Како је тужилац фактички обављао послове радног места „електромонтер за одржавање ММ“ непрекидно почев од 01.02.2016. године до 12.08.2019. године, то су по мишљењу првостепеног суда испуњени услови за правну фикцију из одредбе члана 32. став 2. Закона о раду.

Другостепени суд је, са ослоном на утврђено чињенично стање пред првостепеним судом, преиначио првостепену пресуду, с позивом на одредбу члана 197. у вези одредби члана 37. ставови 1., 2., 3. и 6. Закона о раду и члана 105. Закона о буџетском систему. Према становишту другостепеног суда, тужилац је на основу више сукцесивно закључених уговора о привременим и повременим пословима у периоду од 01.02.2016. године до 12.08.2019. године код туженог непрекидно обављао послове радног места „електромонтер за одржавање ММ“, при чему је из његовог исказа утврђено да је све време радног ангажовања обављао исте послове и без прекида у раду. Према становишту другостепеног суда сви закључени уговори су уговори о привременим и повременим пословима и сматрају једним уговором јер у погледу битних елемената свих уговора (врста послова које тужилац обавља) нема разлике. Чињеница да је тужилац цео спорни период обављао истоврсне послове указује на постојање сталне потребе код послодавца, а то потврђује сама чињеница да су у

питању послови који су систематизовани Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог „радно место електромонтер на одржавању ММ“. Међутим, како је тужени према Закону о буџетском систему корисник јавних средстава на којег се примењује забрана заснивања радног односа са новим лицем ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места и који у овом случају представља *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду којима се прописују услови за преображај радног односа са одређеног на неодређено време, како то произлази из одредбе члана 105. Закона о буџетском систему, захтев тужиоца је неоснован.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом тужиоца указује да је побијана другостепена пресуда донета уз погрешну примену материјалног права.

По члану 197. Закона о раду („Службен гласник РС“, бр 24/05), послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са незапосленим лицем, запосленим који ради непуно радно време - до пуног радног времена и корисником старосне пензије (став 1.). Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

Новелираном одредбом члана 37. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 75/14 од 21.07.2014. године), поред осталог је прописано да се уговор о раду може закључити на одређено време, за заснивање радног односа чије је трајање унапред одређено објективним разлозима који су оправдани роком или извршењем одређеног посла или наступањем одређеног догађаја, за време трајања тих потреба (став 1.), односно да послодавац може закључити један или више уговора о раду из става 1. овог члана на основу којих се радни однос са истим запосленим заснива за период који са прекидима или без прекида не може бити дужи од 24 месеца (став 2.), да се прекид краћи од 30 дана не сматра прекидом из става 2. (став 3.) и да ако је уговор о раду на одређено време закључен супротно одредбама тог закона или ако запослени остане да ради код послодавца најмање 5 радних дана по истеку времена за које је уговор закључен, сматра се да је радни однос заснован на неодређено време (став 6.).

Тужени је јавно предузеће које по члану 2. став 1. тачка 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр 54/09), спада у кориснике јавних средстава, па се у односу на њега примењују одредбе тог закона. Законом о изменама и допунама наведеног Закона („Службени гласник РС“, бр 108/13 од 06.12.2013. године) у члану 27е додати су нови ставови 34. и 35. којима је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2015. године, а изузетно од тог става радни однос са новим лицима може се засновати уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства. Наведена одредба члана 27е став 34. Закона, новелирана је каснијим изменама и допунама („Службени гласник РС“ број 142/2014 ... 113/17), важећег у време подношења тужбе, тако да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних односно упражњених радних места до 31.12.2017. године и затим забрана важи за сваку наредну годину, све до 31.12.2019. године. Чланом 105. наведеног закона прописано је да ако су

одредбе других закона, односно прописа у супротности са овим законом, примењују се одредбе овог закона.

Имајући у виду наведено, другостепени суд је правилно оценио да одредбе Закона о буџетском систему којима је корисницима јавних средстава прописана забрана заснивања радног односа са новим лицем, ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места (осим у изузетним случајевима уз сагласност надлежног тела Владе) представљају *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду. Код утврђеног да је тужилац на основу више сукцесивно закључених уговора о обављању привремених и повремених послова обављао код туженог исте послове у овом периоду, да Закон о раду ту врсту рада третира као рад ван радног односа, а да је за туженог као корисника јавних средстава важила забрана запошљавања, то није било услова да се утврди да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог на неодређено време.

Супротно наводима ревизије, парничне странке су у однос поводом обављања привремених и повремених послова ступиле приликом закључења првог уговора о обављању привремених и повремених послова, дана 01.10.2016. године, у време забране запошљавања код туженог као корисника јавних средстава, те се цео спорни однос има ценити јединствено, не само по свом настанку, него и по последицама. Због тога се не може одвојено одлучивати о правним последицама уговора закључених у време забране запошљавања и о последицама уговора закључених након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему од 21.07.2014. године (укључујући касније измене и допуне) и трајале и у време када је тужилац са туженим засновао радни однос на неодређено време по уговору раду од 26.09.2019. године

На основу изложеног, применом члана 414. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**